

<http://energysummit2009.bg>

Встъпителна реч на Георги Първанов- Президент на Република България и инициатор на срещата на върха "Природен газ за Европа: сигурност и партньорство", София, 24 - 25 април 2009 година.

Преди всичко бих желал да ви приветствам с „добре дошли“ от името на гражданите и институциите на Република България, както и от свое име.

Откривам срещата на върха „Природен газ за Европа: сигурност и партньорство“!

Инициирахме настоящия форум като платформа за стратегически енергиен диалог между страни-производители, транзитиращи и потребяващи природен газ, в частност по южното европейско направление. Представените тук държави имат важно, в някои случаи ключово значение за сигурността на енергийните доставки за Европа.

Ние отдаваме дължимото на проведените досега международни енергийни срещи в различен формат. При подготовката на настоящия форум сме се стремяли да постигнем максимална приемственост с другите, както и да хвърлим мост към предстоящи срещи на различни нива.

И все пак трябва да признаем, че интензитетът, формите и резултатите на международния диалог са недостатъчни - и от гледна точка на усилията за балансиране на интересите, както и за повишаване сигурността на доставките.

Искрено се надявам, че Софийската енергийна среща ще има своя важен принос в катализирането на многостранния енергиен диалог към една по-голяма ефективност.

От стабилността на доставките на природен газ зависи не само нормалния ритъм на националните икономики и бита на част от населението. Това е и фактор, който сериозно влияе върху състоянието на регионалната и международната сигурност.

Създаваната през последните четири десетилетия газова индустрия е една от надеждните в световната икономика. В последно време обаче има напрежение във връзка с прекъсване на доставките или неизпълнение на платежните задължения, което хвърля сянка върху постигнатите преди това доверие и надеждност.

Не само заради подобни моменти на напрежение ние сме длъжни да погледнем обективно - критично на състоянието на добива и преноса на природен газ днес и за в бъдеще.

Анализът на ситуацията води към неблагоприятни изводи относно производството. Установените днес, икономически оправдани за добив запаси на природен газ, ще се изчерпят след 60-70 години при сегашните прогнози за ръст на потреблението.

Въпреки усъвършенстването на технологиите, тенденцията към оскъпяване на добива ще се запази. Наложително е консолидацията на потенциала от експерти, ресурси, технологии и финанси, с които разполагат страните и компаниите по цялата верига. Постигането на единна политическа воля на форуми като настоящия е ключова предпоставка за тази цел.

- Не е оптимистична и настоящата картина на преноса на природен газ към европейските пазари.

- Мрежата от магистрални газопроводи към Европа е с недостатъчен капацитет и недиверсифицирана по източници, пазари и трасета.

- Голяма част от мрежата е стара и се нуждае от значителни инвестиции за модернизация.

- Недостатъчни и неравномерно разположени са терминалите за регазификация на втечен газ.

- Наличните газохранилища са недостатъчни по обем и локации.

- По мнението на експерти са необходими над 400 млрд. евро инвестиции до 2030 г. за развитие на газова инфраструктура в Европа.

Всичко това налага нова политика на инвестициите.

- През последните 15 години процесът на инвестиране по цялата верига е забавен и нараства опасността да не се задоволи ескалиращото потребление на газ.

Основни пречки за инвестициите са политическата и икономическа нестабилност, отсъствието на общоприети правила и регулации в прехода към единен пазар, болезнената смяна на бизнес моделите и все по-строгите екологични норми.

Европейският пазар и особено големи части от него не са реформирани в достатъчна степен, за да саморегулират притока на инвестиции и трансфера на технологии в отрасъла.

Енергийната сигурност предполага дефинирана роля, отговорност и поле на действие на всички участници в пазара. Ясно разграничаване между политическата сфера, която е призвана да формулира принципите и законите, регулаторната, която определя правилата и механизмите и бизнесът, който трябва да е достатъчно свободен и заинтересован да прави успешно и ефективно всичко останало.

Една нова визия за сигурност на газовите доставки в Европа трябва да включва следните елементи:

- 1) Навременните и ефективни инвестиции в добив и инфраструктура за пренос и дистрибуция на газ са най-важната предпоставка за сигурността на доставките.
- 2) Правителствата на страните производителки, транзитъори и потребители на газ трябва да синхронизират регулаторната си рамка и постигнат дългосрочна взаимна обвързаност по

начин, стимулиращ инвестициите, трансфера на технологии и екологичната устойчивост по цялата верига.

3) Диверсификацията на източниците, доставчиците и трасетата е основен принцип за сигурността на доставките; диверсификацията на пазарите и достъпа до тях е от изключителна важност за сигурността на производителите.

4) Принципът на свободен достъп на трети страни до инфраструктурата за пренос следва да стане доминираща практика с точно регламентирани възможни изключения за много скъпи и дългосрочни инвестиции.

5) Изграждането на стратегически газохранилища и връзки на всички нива на системата, както и поддържането на планиран и оптимален свободен капацитет на цялата инфраструктура са ключови условия за гъвкавост и надеждност на доставките.

6) Развитието на конкурентен, балансиран и единен европейски газов пазар е от стратегическа важност за сигурността на всички страни по веригата.

- Случаите на пазари с един основен доставчик и доставчици с един основен пазар следва да са предмет на дългосрочни, взаимно обвързващи, максимално гъвкави и балансиращи интересите на страните договори, които са прозрачни за потребителите.

- Недопустимо е сигурността за едни да е причина за несигурността на други участници в пазара.

7) Енергийната сигурност се основава и на информацията за газовите пазари и потоци. Ограниченият достъп до информация и недостатъчната прозрачност са сред основните фактори, възпрепятстващи реализацията на ефективни и своевременни инвестиции. Свободният достъп до информация за всички аспекти на пазарите ускорява тяхното развитие и допринася за доверието и сигурността на всички страни в системата. Информацията за дългосрочната визия и планираната еволюция на регулаторната рамка съществено намалява инвестиционния риск.

Основателно все по-настойчиво се поставя въпросът за необходимостта от развитие и актуализация на международните правила и модели на газовия бизнес - при повишени изисквания за взаимозависимост, балансираност, конкурентност и сигурност за всички участници.

- Необходимо е в диалог със страните - експортъори и транзитъори, на базата на утвърдените добри пазарни практики и механизми, да се установи единна и дългосрочна регулаторна рамка, която да стимулира инвестициите по цялата газова верига. Като елемент на общата регулация трябва да има специални облекчения за дългосрочни и скъпи инвестиции.

- Създаването на европейски енергиен регулаторен орган, независим от изпълнителната власт и от участниците в пазара, става все по-наложително. Този орган ще създаде повече гаранции за интеграцията, функционирането, балансирането и развитието на пазара по единни правила.

- С цел засилване на доверието, прозрачността, надеждността, предсказуемостта и взаимозависимостта между страните потребители, производители и транзитъори, ние сме за

създаването на т. нар. Обсерватория на Енергийната Общност (ОЕНО) (Office of the Energy Community Observatory /ECO/) в София. Това ще бъде обща система/механизъм за ефективен мониторинг на газовите, нефтените и електроенергийните потоци, включително мониторинг върху инвестициите в енергийна инфраструктура, с участието на всички заинтересовани страни (потребители, производители и транзитъори), която ще покрива новосъздадената Енергийна общност, т.е. региона на ЮИЕ, както и изключително важните и свързани с Европейската енергийна сигурност – Черноморски и Каспийски регион, Близкия Изток и Северна Африка. Тя ще работи в тясно сътрудничество с Пазарната Обсерватория за Енергетика (Market Observatory for Energy) към Европейската комисия, която има подобни функции, но само за страните-членки на ЕС.

- Газовият пазар в Югоизточна Европа понастоящем се състои от затворени в себе си локални пазари, които имат малък капацитет, слаба гъвкавост, а оттук - ниска ефективност и способност да реагират на резки изменения в обемите и цените на доставките. Необходимо е да се довърши свързването на тези изолирани локални пазари в една газопреносна мрежа, както и да се привлекат инвестиции за развитие на една общорегионална инфраструктура за пренос, съхраняване и дистрибуция на природен газ, за регазификация на втечен газ. Така ще се формира един динамичен регионален пазар на природен газ, представляващ интерес за доставчиците, пазар, който ще повиши енергийната сигурност на страните от южното европейско направление, ще подобри стандарта на живот на гражданите и ще стане мощен фактор за икономически растеж на Балканите. Убедени сме, че ще можем да разчитаме на една реална подкрепа от страна на Европейските институции и на Световната банка за ускорено изграждане на необходимата инфраструктура за формиране на регионален газов пазар.

- Важно е да се върви към установяване на единен технологичен стандарт за европейската газова мрежа. Като част от европейския регулационен механизъм, от особена важност е да се изработят правила, които да осигурят прилагане принципа на солидарност и бърза помощ за страни в криза по отношение на доставките.

Много е важно системата от принципи на междудържавно и фирмено общуване в газовия сектор да е завършена и общовалидна, съчетана с ефикасен мониторинг и цялостно прилагане от всички производители, транзитъори и потребители на природен газ.

Република България проявява особен интерес и ще предприеме стъпки за включване в енергийната си политика на принципа за прозрачност. Прилагането на прозрачност и най-добрите международни пазарни практики по цялата верига за снабдяване с газ е много важно. Българското правителство възнамерява да разпростре тези принципи върху целия енергиен сектор у нас. Доколкото българската енергетика има и съществено регионално измерение, тези наши мерки биха имали положително и оздравяващо влияние и извън нашите граници.

Надявам се в тези дни да демонстрираме ясна политическа воля и решимост за активизиране работата по големите инфраструктурни проекти за пренос на газ - „Набуко”, „Южен поток”, както и междусистемния газопровод Италия-Гърция-Турция. Всички те, заедно с други проекти, в т.ч. за терминали за регазификация на втечен газ, в които са ангажирани нашите партньори биха ускорили структурирането на единен европейски пазар през следващите 10 години.

Обединяването на усилията за реализиране на всички газови инфраструктурни проекти ще бъде наистина съществен принос към енергийната сигурност на нашите региони и цяла

Европа.

Интересите на европейската енергийна сигурност и в крайна сметка - интересите на всяка страна в ЮИЕ, Черноморието и Каспийския регион налагат нов поглед и подход, който да обедини и съчетае относителните предимства и роли на тези страни за създаване на единен регионален и европейски пазар - с регионални енергийни борси, съвместни компании и инвестиционни проекти. България възнамерява да работи задълбочено в това направление със своите непосредствени съседи, постепенно разширявайки кръга за обсъждане и прилагане на регионални схеми на сътрудничество със страни в Западните Балкани, Източното Черноморие, Кавказ, Близкия изток. /Което впрочем обяснява присъствието на толкова широк кръг делегации, включително и от тези региони/.

С основание енергийната политика за Европа предвижда изграждане на стратегически енергийни партньорства на глобално и регионално равнище. В този контекст от огромно значение би бил принос на представените тук държави – далеч не само чрез днешния форум - за създаване на по-широка политическа рамка на сигурност, разбирателство и партньорство в регионите на ЮИЕ, Черно и Каспийско море, Централна Азия и Близкия изток.

През последните години, с многобройните си двустранни разговори в почти всички ангажирани страни, България доказва своето намерение да даде своя принос в търсенето на общите решения.

Уважаеми колеги,

дами и господа,

През май 2005 г. България инициира Регионалния форум "Културните коридори в Югоизточна Европа", където държавните глави от региона намериха общ език, формираха една позиция по сложното ни наследство. Този форум вече е традиционен, домакинстваха му много от нашите съседи.

Искрено се надявам, че и настоящата среща, по един такъв важен въпрос, ще има своите значими резултати за бъдещето на енергийната ни сигурност.

<http://energysummit2009.bg>